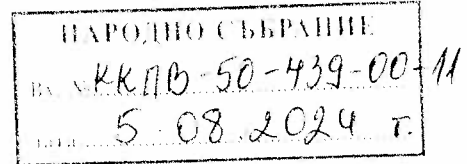

СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ
София 1309
бул. Тодор Александров 137, ет.2 и 3
register@sak-sas.bg

Изх. № 1348
Дата 01.08.2024 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
50-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-жа РАЯ НАЗАРЯН

ДО
КОМИСИЯТА ПО КОНСТИТУЦИОННИ
И ПРАВНИ ВЪПРОСИ

На вниманието на:
Г-жа Анна Александрова, Председател на
ККПВ

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със
сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО НАЗАРЯН,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

На 30.07.2024 г. в 50-тото Народно събрание е внесен Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г. (по-долу само **Законопроекта**), разпределен за разглеждане в Комисията за конституционни и правни въпроси.

Законопроектът е насочен към преодоляване последиците от Решение от 25 януари 2024 г. по дело С-438/2022 г. на Съда на Европейския съюз (**Решението на СЕС**) и формираната от края на м. януари 2024 г. до момента крайно непредвидима и противоречива национална съдебна практика по въпросите, свързани с отговорността за съдебни разноси за адвокатско възнаграждение.

С Писмо изх. № ККПВ-50-453-37-8/31.07.2024 г., изпратено до Софийска адвокатска колегия, е дадена възможност да бъде изразено становище по

Законопроекта. **Доколкото тези проблеми са общи за цялата страната – за всички съдилища и най-вече за всички граждани и юридически лица, които се представляват от адвокати и чиито права са засегнати от непредвидимата и противоречива съдебна практика по въпросите за отговорността за разноските, последвала Решението на СЕС, в предоставения ни срок за становище изразяваме следното становище, което е обсъдено и се подкрепя от председателите на всички 27 (двадесет и седем) адвокатски колегии, и което Ви молим да имате предвид в хода на законодателната процедура.**

1. Подкрепяме изцяло Законопроекта.

Считаме, че Законопроектът е навременен и дори закъснял¹.

С Решение от 25 януари 2024 г. по дело C-438/2022 г., СЕС прие, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба (чл. 36, ал. 2, изр. 2 ЗА и чл. 132, т. 5 ЗА), съчетана с национална правна уредба, според която съдът няма право да присъжда разноски за адвокатско възнаграждение под определения в такава уредба размер (чл. 78, ал. 5 ГПК и чл. 161, ал. 1 и 2 ДОПК), представлява ограничение на конкуренцията „с оглед целта“ по смисъла на Съюзното право.

След постановяване на Решението на СЕС част от съдебната практика се ориентира към разбирането, че Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, приета от Висшия адвокатски съвет (Наредба № 1) не само не обвързва съда, а направо била нищожна. Изхождайки от тази погрешна постановка за „прогласена“ от СЕС нищожност на Наредба № 1, някои съдилища започнаха да намаляват драстично под минималните размери по Наредба № 1 присъжданите разноски спрямо реално извършените от спечелилата делото страна разноски за адвокатски възнаграждения с аргументи, че предоставената от адвоката услуга и уговореното за нея възнаграждение не съответстват на вида и характера на делото, на неговата фактическа и правна сложност, на реалното участие на адвоката в него, като по този начин се стигна до абсолютно непредвидими съдебни актове в частта за отговорността за разноски към спечелилата делото страна.

Създаде се противоречива, непредвидима и изцяло неправилна съдебна практика по въпроса за разноските – стигна се до случаи на присъждане на разноски

---

¹ Още след постановяване на Решението на СЕС и първите съдебни актове, намаляващи прекомерно присъжданите адвокатски възнаграждения, в общо Обръщение от 24.02.2024 г. председателите на всички 27 адвокатски колегии отправихме призив за разум и баланс при правоприлагането и определянето на разноските на страните по дела, включително разноските за адвокатска защита, осъществявана от особен представител, защото то е свързано с легитимните очаквания на гражданите - да получат справедливо правосъдие и ефективна защита, както и с предвидимостта на правосъдието, включително относно разноските за защита пред съд. Наред с това отправихме и призив до органите със законодателна инициатива да предприемат спешни законодателни промени, които справедливо да уредят отговорността за разноски за адвокатска защита и така да гарантират достъпа до съд. Пълният текст на обръщението е достъпен тук: ([Обръщението от председателите на 27-те адвокатски колегии | Софийска Адвокатска Колегия \(sak-sas.bg\)](#)). Подобни призови към правната общност отправиха и магистратски организации, като Съюзът на съдиите в България ([Относно адвокатските хонорари – ССБ – Съюз на съдиите в България \(judgesbg.org\)](#)), подчертавайки, че е наложително спешно съобразяване на нормативната уредба с правото на Европейския съюз, за да се избегне правната несигурност и да бъде достойно и справедливо оценяван адвокатския труд.

за адвокатски възнаграждения, платени от страните, в прекомерно ниски и унизителни размери, като например 10 лв. за заповедно производство със значителен материален интерес (и държавна такса многократно надвишаваща този размер), 50 лв. за процесуално представителство по брачно дело, 100 лв. за процесуално представителство в касационно производство, 100 лв. за процесуално представителство по търговски дела и много много други подобни случаи. При анализа на съдебната практика от последните месеци се установява, че процесуалните усилия на всички участници в съдебните производства и най-вече процесуалните усилия на съда са фокусирани върху предизвикването и разрешаването на спорове за съдебни разноски, вместо върху правния спор по същество и върху качеството на съдебните актове. Производствата по чл. 248 ГПК се оказват вече задължителна фаза от всяко съдебно производство, по което е постановен акт относно разноските след 25.01.2024 г., което води до ненужно забавяне на производствата заради размяната на книжа и произнасяне с допълнителен съдебен акт относно отговорността за разноски. Крайният резултат е засилване на общото усещане в обществото за липса на справедливост и допълнително уронване престижа на правосъдието, за което в центъра на правните спорове се оказват разноските.

Поради това считаме, че законопроектът макар и закъснял - защото през периода след постановяване на Решението на СЕС (вече повече от 6 месеца) липсата на нормативна промяна даде възможност за натрупването на коментиранията противоречива и непредвидима съдебна практика, о е в състояние да разреши породените проблеми и да върне предвидимостта на съдебните актове по въпросите относно отговорността за разноски.

Законопроектът в голяма степен е съобразен с изготвен от Висшия адвокатски съвет Законопроект, обсъден от Общото събрание на адвокатите от страната на 25.02.2024 г.² и от всички адвокатски съвети. Наред с това Законопроектът е съобразен и с обсъжданията и предложенията, направени по време на професионални и обществени обсъждания, включително на проведена кръгла маса на 09.04.2024 г., организирана от Комисията по Правни въпроси към 49-тото Народно събрание, с участието на народни представители, магистрати, адвокати и представители на академичната общност у нас, но предсрочното прекратяване мандата на 49-тото Народно събрание направи невъзможно обсъждането на законопроекта и приемането му в рамките на предходния Парламент.

---

² На 25.02.2024 г. от Общото събрание на адвокатите от страната беше обсъден изготвения от ВАДвС в рамките на правомощието му по чл. 122, ал. 1, т. 11 от ЗА Законопроект, предвиждащ промени в чл. 36 и 38 ЗАДв, чл. 78, ал. 5 ГПК и чл. 161 ДОПК - ПРОТОКОЛ ОТ ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА АДВОКАТИТЕ ОТ СТРАНАТА, ПРОВЕДЕНО НА 24 и 25 ФЕВРУАРИ 2024 г. (vas.bg), като обсъжданията на законопроекта са от стр. 208 до стр. 401. Внесеният сега законопроект не съдържа част от предложените от ОСАС разпоредби и редакции, тъй като в хода на последвалите обществени и професионални обсъждания разпоредбите са били прецизирани.

2. Изцяло подкрепяме принципните постановки и конкретните текстове на законопроекта, предвиждащи промени в Закона за адвокатурата, с които:

- се провежда докрай принципа на свобода на договаряне на адвокатското възнаграждение в отношенията адвокат-клиент (*предлаганата разпоредба на чл. 36, ал. 2*), като се премахва забраната за адвокати да уговорят възнаграждение под определени (минимални) размери и отпада предвидената за това дисциплинарна отговорност (*предлаганата отмяна на чл. 132, т. 5 ЗА*).

- се предвижда при липса на договор между адвокат и клиент възнаграждението да се определя от адвокатските съвети, като при определянето му адвокатските съвети отчитат *фактическата и правна сложност на случая, засегнатия интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката* и спазват критериите, доразвити на подзаконово ниво с Наредба, издадена от Министъра на правосъдието по предложение на Висшия адвокатски съвет – (*предлаганите разпоредби на чл. 36, ал. 3 и ал. 5*). Напълно споделяме това разрешение, което създава нужния баланс между самоуправлението на адвокатурата – чрез възможността единствено адвокатските съвети да определят размер на възнаграждението при липса на договор между адвокат и клиент (освен в хипотезите на чл. 38, ал. 2, когато това ще прави съдът), и нуждата от държавна санкция върху критериите, въз основа на които се определя този размер – чрез предвиденото издаване от Наредбата по чл. 36, ал. 5 от Министъра на правосъдието по предложение на Висшия адвокатски съвет.

- се предвижда възнагражденията на особените представители, назначавани от съда, да се определят от адвокатския съвет, към който е отправено искане за определяне на особен представител, като размерът на възнаграждението в този случай се определя както в случаите на липса на договор между адвокат и клиент – въз основа на критериите в Наредбата по чл. 36, ал. 5 ЗА, като се отчитат *фактическата и правна сложност на случая, засегнатият интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката* (*предлаганата разпоредба на чл. 36, ал. 6 ЗА*). Предлагащата промяна ще върне липсващия в момента баланс в уредбата, който позволява съдът да определя произволно възнаграждение с искането до адвокатския съвет за посочване на особен представител, при който размер на възнаграждението нито един адвокат не е съгласен да поеме особеното представителство и адвокатските съвети обективно се оказват в невъзможност да окажат необходимото съдействие на съда и да посочат адвокат за особен представител, което има за краен резултат забавяне на производствата. Предвиден е срок за посочване на особен представител от адвокатския съвет и за определяне на възнаграждението му (14 дни от получаване на искането), който е съобразен с обичайните срокове за произнасяне от адвокатските съвети и ще позволи ритмично и бързо развитие на всички производства, в които има нужда от посочване на адвокат за особен представител.

- се предвижда изрично (*предлаганата промяна на чл. 38, ал. 2 ЗА*), че в случаите на предоставяна безплатна правна помощ по чл. 38, ал. 1 ЗА, съдът ще определя възнаграждение на адвоката, дължимо от насрещната страна, като се ръководи от същата Наредба по чл. 36, ал. 5 ЗА. По този начин се постига предвидимост за адвокатите, които поемат дела при условията на чл. 38, ал. 1 ГПК на свой риск (ако не спечелят делото да не получат присъждане на възнаграждение), но наред с това се създава еднакъв режим за всички случаи, в които възнаграждението не се определя свободно по договаряне между адвоката и клиента (което е водещият принцип в законопроекта), а от друг орган – адвокатските съвети (в хипотезите на чл. 36, ал. 3 и чл. 36, ал. 6) или съда (в хипотезата на чл. 38, ал. 2).

3. Изцяло подкрепяме принципните постановки и конкретните текстове на законопроекта, предвиждащи промени в ГПК и ДОПК, с които:

- се въвежда общо процесуално правило (*предлаганата нова разпоредба на чл. 29, ал. 6 ГПК, съответно на чл. 11, ал. 3 ДОПК*), приложимо във всички случаи на особени представителства, според което особеният представител и възнаграждението му се определят от адвокатския съвет. Същевременно разпоредбата на чл. 29, ал. 6 ГПК (съответно чл. 11, ал. 3 ДОПК) предвижда съдът да разполага с възможност намали възнаграждението, определено от адвокатския съвет ако страната, която дължи внасяне на разноски за особения представител, направи възражение за прекомерност, като в този случай посоченият от адвокатския съвет особен представител, чието възнаграждение е намалено от съда, може да откаже поемането на представителството. **Споделяме напълно предлаганата нова разпоредба на чл. 29, ал. 6 ГПК (и съответната ѝ разпоредба на чл. 11, ал. 3 ДОПК)**, защото от една страна промяната уеднаквява режима за всички случаи, в които се определя особен представител, а от друга страна урежда изрично компетентност на адвокатските съвети да определят и посочват на съда и особения представител, и размера на разноските за възнаграждението му, дължими от насрещната страна, с което се премахва възможността определени съдебни състави да посочват (избират) сами адвокати, които да назначават за особени представители в разглеждани от тях производства при произволно определени от тях възнаграждения. Считаме, че разпоредбите на чл. 29, ал. 6 ГПК и чл. 11, ал. 3 ДОПК представляват надлежни нормативна гаранция, че особеното представителство ще се осигурява винаги от адвокати, които са независими от съда като процедура по посочването им и определяне на възнаграждението им, с което ще се гарантира и безпристрастността на съда, който няма да бъде „изкушен“ от съществуващата в момента празнотата в уредбата и чрез търсене на правоприлагане по аналогия, да избира (или да посочва) адвокат на страна по делото, като определя и размера на възнаграждението му.

- се урежда детайлно процедура по възражение за прекомерност (*предлаганите промени в разпоредбите на чл. 78, ал. 5 и създаваната нова ал. 2 на чл. 80 ГПК*), с което се изключва възможността без надлежно и мотивирано възражение за прекомерност съдът да се произнася и да променя размера на

присъжданите разноси. Предвидено е и процесуално условие за допустимост на възражението за прекомерност – ако е налице разлика повече от 1/3 спрямо възнаграждението на насрещния адвокат, като е ограничена и възможността съдът да намалява поради прекомерност разноските за адвокатско възнаграждение до размера на платеното адвокатско възнаграждение от страната, направил възражението. Подобен законодателен подход изцяло съответства на принципите на добросъвестност при упражняването на процесуални права (като изисква мотивираност на възражението и изключва възражения за прекомерност при липса на поне 1/3 разлика между разноските на двете насрещни страни за платено адвокатско възнаграждение) и на равенство на страните – като дава възможност на страната, срещу която е направено възражение за прекомерност, да вземе становище по направеното възражение. При всички случаи, в които се развива производство по възражение за прекомерност по чл. 78, ал. 5 ГПК, е предвидено съдът да се ръководи от критериите, предвидени в Наредбата по чл. 36, ал. 5 от ЗАДв, като отчита *фактичестката и правна сложност на случая, засегнатия интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката*. По този начин Законопроектът дава нужния баланс между свободата на адвоката при уговаряне на възнаграждение, и предвидимостта на отговорността за разноси на насрещната страна, която при всички случаи на възражение за прекомерност (независимо от свободно договореното и платено от насрещната страна адвокатско възнаграждение), ще има обективни критерии, утвърдени със санкцията на държавен орган (в Наредбата по чл. 36, ал. 5 ЗА), въз основа на които да бъде определена отговорността ѝ. Това дава и гаранции срещу злоупотреби при искането за присъждане на разноси.

- се уеднаквява режима на отговорността за разноси за адвокатско възнаграждение и юрисконсултско възнаграждение в производствата по ДОПК с режима по ГПК, *чрез предлаганата промяна на чл. 161, ал. 2 и 3 ДОПК*.

Ето защо от името на адвокатите от представляваните от нас адвокатски колегии подкрепяме изцяло внесения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г.

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО НАЗАРЯН,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,**

Като излагаме на вниманието настоящото становище, Ви молим да подкрепите внесения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура 50-454-01-53 от 30.07.2024 г.

Убедени сме, че приемането на предвижданите със Законопроекта промени ще разреши проблемите, които постави пред българската съдебна система

решението на СЕС от 25.01.2024 г. по Дело С-438/2022 г. и ще направи предвидима отговорността за разноси на всеки участник в съдебни производства, с което реално ще гарантира правото на достъп до съд, неотменима част от който е правото на всеки гражданин свободно да избере адвокат, от когото да бъде надлежно защитаван и представляван.

Изразяваме готовност да участваме в предстоящите обсъждания на законопроекта във водещата парламентарна Комисия по конституционни и правни въпроси, като в хода на обсъжданията ще изложим и допълнителни аргументи по разпоредбите, включени в предметния обхват на законопроекта.

С УВАЖЕНИЕ,

Mariya Mihaylova
Georgieva

Digitally signed by Mariya Mihaylova Georgieva
DN: email=office@mkf.bg, o=Адвокатска
колегия, 2.5.4.97+MKBG-101102386,
cn=Georgieva, givenName=Mariya,
serialNumber=PN06G 6906200138, cn=Mariya
Mihaylova Georgieva, c=BG
date: 2024.08.01 12:06:16 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия - Благоевград

Yuriy Donchev
Boshnakov

Digitally signed by Yuriy
Donchev Boshnakov
Date: 2024.08.01
14:30:53 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия - Бургас

Todor Petrov
Kasabov

Digitally signed by
Todor Petrov Kasabov
Date: 2024.08.02
11:18:11 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия - Варна

VESELKA
ILIEVA KOEVA

Digitally signed by
VESELKA ILIEVA KOEVA
Date: 2024.08.01 15:38:24
+03'00'

.....
За Адвокатска колегия – Велико Търново

SLAVYANA
MLADENOVA
NIKOLOVA

Digitally signed by
SLAVYANA MLADENOVA
NIKOLOVA
Date: 2024.08.01
14:25:29 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия - Видин

KATYA
TSVETANOVA
KLIMENTOVA

Digitally signed by
KATYA TSVETANOVA
KLIMENTOVA
Date: 2024.08.02
08:36:28 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия - Враца

EVGENI VASILEV
POPOV

Digitally signed by
EVGENI VASILEV POPOV
Date: 2024.08.02
14:31:22 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия - Габрово

MILEN
PETROV
KADIKYANOV

Digitally signed by
MILEN PETROV
KADIKYANOV
Date: 2024.08.02
16:10:18 +03'00'

За Адвокатска колегия - Добрич

Digitally signed by
HRISTO ANASTASOV
KARAMANOLOV
Date: 2024.08.02
13:29:20 +03'00'

За Адвокатска колегия – Кърджали

Emil Dimitrov
Velinov

Digitally signed by Emil Dimitrov
Velinov
Date: 2024.08.02 09:55:59 +03'00'

За Адвокатска колегия – Кюстендил

Rumen Aleksandrov
Konstantinov

Digitally signed by Rumen
Aleksandrov Konstantinov
Date: 2024.08.02 13:38:43
+03'00'

За Адвокатска колегия – Ловеч

JOULIETA
LYOUBOMIROV
A KALTCHIEVA

Digitally signed by
JOULIETA LYOUBOMIROVA
KALTCHIEVA
Date: 2024.08.01 15:15:19
+03'00'

За Адвокатска колегия – Монтана

ALEKSANDAR
NIKOLOV CHALAKOV

Digitally signed by ALEKSANDAR
NIKOLOV CHALAKOV
Date: 2024.08.02 12:18:07 +03'00'

За Адвокатска колегия - Пазарджик

Rumen
Maksimov Kirilov

Digitally signed by Rumen Maksimov Kirilov
DN: email=rkirilov@mail.bg, cn=Rumen
Maksimov Kirilov,
serialNumber=PNOBG-6603153808,
givenName=Rumen, sn=Kirilov, l=Pernik, c=BG
Date: 2024.08.05 08:23:40 +03'00'

За Адвокатска колегия – Перник

IVAYLO
ATANASOV
ARNAUDOV

Digitally signed by
IVAYLO ATANASOV
ARNAUDOV
Date: 2024.08.02
13:57:43 +03'00'

За Адвокатска колегия - Плевен

GEORGI DIMITROV BAEV Digitally signed by GEORGI DIMITROV BAEV Date: 2024.08.01 14:11:34 +03'00'

За Адвокатска колегия - Пловдив

Mariya Nikolaeva Pavlova Digitally signed by Mariya Nikolaeva Pavlova DN: E=mar_pavlova@abv.bg, CN=Mariya Nikolaeva Pavlova, SERIALNUMBER=PNOBG-7508065077, G=Mariya, SN=Pavlova L=Разград, C=BG Reason: I am the author of this document Location: 644330 Date: 2024.08.02 14:12:36+03'00' Foxit PDF Reader Version: 12.1.2

За Адвокатска колегия - Разград

ZLATAN STOYANOV ZLATANOV Digitally signed by ZLATAN STOYANOV DN: E=zlatanzlatanov11@gmail.com, CN=ZLATAN STOYANOV ZLATANOV, OID 2.5.4.97=NTRBG-179199333, SN=ZLATANOV, G=ZLATAN, SERIALNUMBER=PNOBG-7501315400, CN=ZLATAN STOYANOV ZLATANOV, C=BG Reason: I am the author of this document Location: Date: 2024.08.02 14:45:18

За Адвокатска колегия - Русе

DIMCHO STEFANOV KYOSEV Digitally signed by DIMCHO STEFANOV KYOSEV Date: 2024.08.01 15:34:20 +03'00'

За Адвокатска колегия - Силистра

LIDIA GEORGIEVA ATANASOVA Digitally signed by LIDIA GEORGIEVA ATANASOVA Date: 2024.08.01 15:47:51 +03'00'

За Адвокатска колегия - Сливен

ELENA DIMITROVA DASKALOVA-RADEVA Digitally signed by ELENA DIMITROVA DASKALOVA-RADEVA Date: 2024.08.01 14:33:26 +03'00'

За Адвокатска колегия - Смолян

STEFAN NIKOLAEV MARCHEV 2024.08.01 19:47:13 +03'00'

За Адвокатска колегия - София

Zlatina Mincheva Yovcheva Digitally signed by Zlatina Mincheva Yovcheva Date: 2024.08.01 15:07:35 +03'00'

За Адвокатска колегия – Стара Загора

STANISLAVA DOBREVA TIHOLOVA 2024.08.01 15:02:12 +03'00'

За Адвокатска колегия - Търговище

Meglana
Hari
Gancheva

Digitally signed by
Meglana Hari
Gancheva
Date: 2024.08.01
13:52:04 +03'00'

.....
За Адвокатска колегия – Хасково

Svetlana
Valentinova
Miteva

Digitally signed by Svetlana
Valentinova Miteva
Date: 2024.08.01 14:52:29
+03'00'

.....
За Адвокатска колегия – Шумен

ATLASKA
LYUBENOVA
DANKOVA

Digitally signed by ATLASKA
LYUBENOVA DANKOVA
Date: 2024.08.01 16:15:19
+03'00'

.....
За Адвокатска колегия – Ямбол